

**Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra praktické teologie**

Bakalářská práce

**PROBLEMATIKA PATOLOGICKÉHO
HRÁČSTVÍ**

Vedoucí práce: Mgr. Bohumila Vančurová

Autor práce: Simona Šprinclová

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Ročník: III.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Spindlová

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Bohumile Vančurové za cenné rady, připomínky a metodické vedení.

OBSAH

ÚVOD.....	6
1 POJEM PATOLOGICKÉ HRÁČSTVÍ.....	8
1.1 Definice podle Mezinárodní klasifikace nemocí.....	8
1.2 Definice podle Americké psychiatrické asociace.....	9
1.3 Kritéria stanovení diagnózy patologického hráčství	9
1.4 Syndrom závislosti.....	11
2 VZNIK A PRŮBĚH PATOLOGICKÉHO HRÁČSTVÍ.....	12
2.1 Příčiny vzniku patologického hráčství.....	12
2.2 Stadia vzniku patologického hráčství	13
2.3 Kdo je ohrožen?.....	15
2.4 Důsledky patologického hráčství pro hráče.....	15
2.5 Prevence patologického hráčství.....	16
3 CRAVING.....	18
3.1 Typy bažení.....	18
3.2 Subjektivní projevy bažení.....	19
3.3 Bažení a emoce.....	19
3.4 Hrozba recidivy.....	19
4 PATOLOGICKÉ HRÁČSTVÍ A RODINA.....	21
4.1 Manželka, partnerka patologického hráče.....	22
4.2 Děti v rodině patologického hráče.....	23
5 KDE HLEDAT POMOC.....	24
5.1. Včasná intervence.....	24
5.2 Ambulantní léčba.....	25
5.3 Ústavní léčba.....	25
5.4 Léčení patologického hráčství.....	26

5.5 Svépomocné skupiny.....	26
5.6 Celoživotní abstinence.....	27
5.7 Prognóza léčby patologického hráčství.....	28
ZÁVĚR.....	29
SEZNAM LITERATURY.....	31
SEZNAM PŘÍLOH.....	32
PŘÍLOHY	
ABSTRAKT	

ÚVOD

Hazardní hry již po staletí mimořádně okouzlují muže i ženy – často na úkor jejich solventnosti, někdy i zdravého rozumu a občas i života, provázejí je jako jeden z nejhlubších lidských pudů. Existují v různých formách téměř ve všech společnostech, jak zaostalých, tak moderních. Malby nalezené v hrobkách nebo na hrnčířských výrobcích ve starém Egyptě, zobrazující muže nebo bohy, jak vrhají kostky v hazardní hře nebo pro předvídání budoucnosti, pocházejí již z doby více než 3 500 let př. n. l. Není divu, že všudypřítomnou popularitu hazardních her se pokoušely potlačovat občanské nebo mravní instituce počínaje snad již starým Řeckem, které v nich viděly hrozbu pro organizace státu, ale tyto akce neměly většího úspěchu. V současné době se důraz přesunul z eliminace hazardních her na jejich regulaci do sociálně přijatelných forem.¹⁾

I v České republice jsme se s patologickým hráčstvím setkávali a setkávat asi bohužel budeme i nadále. Životní styl se oproti době před rokem 1989 od základů změnil, a to nejen v uvažování, ale u mnohých lidí v konkrétním způsobu života. Nové společenské uspořádání provází řada problémů a zátěžových situací. Posun ve společenském systému od direktivního vedení k vyžadování osobní zodpovědnosti vytváří v přechodném období příznivé podmínky pro zvýšení výskytu závislosti jako choroby. Na nárůst počtu patologických hráčů v posledních letech a problémů spojených s hazardní hrou, kdy se situace stále zhoršuje, má však zajisté velký vliv především masové rozšíření „výherních“ automatů v České republice, které najdeme snad již v každé restauraci a jejich vzdálenost je ve velkých městech možné měřit jen několika kroky chůze. Patologické hráčství se u nás i ve světě stává závažným psychosociálním problémem, znepokojivějším o to více, že postihuje i nezletilé děti.

Téma jsem si zvolila možná i z trochu „sobeckých“ důvodů. Jednak jsem chtěla psát o tématu, které by pro mě bylo zajímavým a tudíž bych měla snahu se o něm dozvědět maximum informací a jednak jsem byla nucena seznámit se s touto problematikou osobněji víc než bych si přála. Práci jsem využila k rozšíření a ucelení si vlastních znalostí o problematice patologického hráčství. Budu velmi ráda, pokud poslouží jednak tomu, kdo má pocit, že začíná mít nebo už má problém s hazardní hrou, jeho nejbližším, rodině, blízkým přátelům, ale především pokud si ji přečte ten, kterému tento problém nic neříká a který si myslí, že on ani jeho okolí nemohou být gamblerstvím ohroženi, že jim se nikdy nic takového

¹⁾ SPANIER, D. *Hazardní hry: kapesní průvodce*. Ostrava : Nakladatelství Krok, s. 5

stát nemůže. Protože hazardní hra může zasáhnout kohokoliv a všeobecné rčení „nikdy neříkej nikdy“ platí v těchto případech obzvlášť.

Při vypracování bakalářské práce jsem vycházela z dostupné odborné literatury, kterou tvoří především knihy MUDr. Nešpora, k dispozici jsem však měla i další publikace (Csémy, Heller, Pecinová, Dvořák, Vykopalová), avšak musím podotknout, že jsem při jejich studiu zjistila, že vesměs vycházejí právě z knih MUDr. Nešpora. Dále jsem informace čerpala z odborných časopisů, internetu a k seznámení se s touto problematikou mi posloužila i „krásná“ literatura.

Práce je teoretického charakteru. Je rozdělena do kapitol, které na sebe posloupně obsahově navazují. Úvodní kapitola informuje o současném pojetí patologického hráčství, v dalších kapitolách se věnuji vzniku tohoto sociálně-patologického jevu, jeho příčinám, důsledkům pro rodinu gamblera a gamblera samotného a v neposlední řadě také možnostem léčby patologického hráčství.

1 POJEM PATOLOGICKÉ HRÁČSTVÍ

Patologické hráčství se v Mezinárodní klasifikaci nemocí řadí mezi „návykové a impulzivní poruchy“ tedy nikoliv mezi závislosti. Je zajímavé, že v předchozí verzi Mezinárodní klasifikace nemocí se tato diagnostická jednotka vůbec neobjevovala, kdežto Americká psychiatrická klasifikace ji mezi duševní poruchy zařadila už v roce 1980, tedy zhruba o deset let dříve.²⁾ U nás se diagnóza patologického hráčství oficiálně používá od 1. 1. 1994, kdy vstoupila v platnost výše zmíněná verze Mezinárodní klasifikace nemocí.³⁾

1.1 Definice patologického hráčství podle Mezinárodní klasifikace nemocí

Definice patologického hráčství je podle Mezinárodní klasifikace nemocí následující: “Porucha spočívající v častých opakovaných epizodách hráčství, které dominují v životě subjektu na úkor sociálních, materiálních, rodinných a pracovních hodnot a závazků. Lidé trpící touto poruchou mohou riskovat své zaměstnání, velmi se zadlužit a lhát nebo porušovat zákon, aby získali peníze nebo unikli placení dluhů. Postižení popisují intenzivní puzení ke hře, které lze těžko ovládnout, spolu se zaujetím myšlenkami a představami hraní a okolností, které tuto činnost doprovázejí.“⁴⁾

Pro označení hráčství jako patologické formy je třeba, aby byly splněny alespoň tři z následujících kritérií diagnózy patologického hráčství:

- zaujetí hráčstvím, neustálé zabývání se v myšlenkách i v konkrétní situaci hrou o peníze nebo tím, jak si je obstarat;
- hra o stále vyšší částky peněz, než odpovídá hráčovým možnostem, nebo stále delší dobu za účelem dosažení vzrušení;
- nutnost zvyšovat sázky nebo tempa hry s cílem dosáhnout vzrušujícího prožitku;
- rozladěnost, neklid, podrážděnost při abstinenci;
- hraní jako způsob řešení problémů, deprese, úzkosti, bezmoci a viny;
- hraní nejen ve volném čase, zanechání všech volnočasových aktivit pro hraní;
- po prohře peněz snaha o jejich získání zpět;

²⁾ NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislost*. Praha : Portál, 2000, s.11

³⁾ KOHOUT, P. *Jsem hazardní hráč, aneb Zpověď' gamblera*. Praha : Grada, 2000, s. 73

⁴⁾ NEŠPOR, K., PROVAZNÍKOVÁ, H. *Slovník prevence problémů působených návykovými látkami*. Praha : Státní zdravotní ústav, 1997, s.21

- podvody vůči rodině a nejbližšímu okolí pro zastření rozsahu hráčství;
- páchaní trestné činnosti, podvody, krádeže, padělání, za účelem získání finanční částky pro další hru;
- pokračování ve hraní navzdory dluhům, pracovním a sociálním problémům či kriminalitě, i když si uvědomuje stále rostoucí problémy;
- spoléhání se na jiné, že poskytnou peníze a napraví finanční situaci způsobenou hráčstvím.⁵⁾

1.2 Definice patologického hráčství podle Americké psychiatrické asociace

Pro zajímavost uvádím ještě diagnostická kritéria Americké psychiatrické asociace. Patrně nejpodstatnější rozdíl je v tom, že podle amerických kritérií je možné diagnostikovat patologické hráčství i u sociopatických osobností, kdežto naše Mezinárodní klasifikace nemocí mezi patologickým hráčstvím a hráčstvím sociopatických osobností rozlišuje.

„Patologické hazardní hráčství podle Americké psychiatrické asociace (DSM IV):

A. Trvající a opakující se maladaptivní chování ve vztahu k hazardní hře, jak ukazuje pět (nebo více) z následujících indikátorů:

1. Zaměstnává se hazardní hrou (např. znovu prožívá minulé zážitky související s hazardní hrou, plánuje další hazardní hru, uvažuje o tom, jak si opatřovat prostředky k další hazardní hře);
2. Aby docílil žádoucího vzrušení, musí zvyšovat množství peněz vkládaných do hazardní hry;
3. Opakovaně a neúspěšně se pokoušel hazardní hru ovládat, redukovat nebo s ní přestat;
4. Když se pokouší snížit hazardní hru nebo s ní přestává, cítí neklid a podrážděnost;
5. Používá hazardní hru jako prostředek, jak uniknout problémům nebo mírnit dysforickou náladu (např. pocity bezmocnosti, viny, úzkosti, deprese);
6. Po ztrátě peněz při hazardní hře se následujícího dne k hazardní hře vrací, aby je vyhrál nazpět;
7. Lže příbuzným, terapeutovi nebo jiným lidem, aby tak zakryl rozsah svého zaujetí hazardní hrou;
8. Dopustil se nelegálních činů, jako padělání, podvodů, krádeží nebo zpronevěry kvůli hazardní hře;

⁵⁾ VYKOPALOVÁ, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2001, s. 90

9. Ohrozil nebo ztratil kvůli hazardní hře signifikantní vztahy, zaměstnání nebo vzdělání;
10. Spoléhá na druhé, aby mu poskytovali finanční prostředky a mírnili tak zoufalou finanční situaci, do které se dostal kvůli hazardní hře;

B. Hazardní hraní nelze lépe vysvětlit manickou epizodou.“⁶⁾

1.3 Kritéria stanovení diagnózy patologického hráčství

Kritéria pro stanovení diagnózy patologického hráčství jsou kvalitativní i kvantitativní.

1. Kvantitativní kritéria. Pokud jde o posuzování kritérii kvantitativních, je to především problematika motivace, tedy v tomto případě problém peněz. Zdá se však, že zásadní rozdíl mezi normou a patologií je vztah k penězům jako financím. Většina hráčů hraje, když peníze mají. Avšak závislý hráč hraje přesto, že peníze nemá (chce je vyhrát).

2. Kvalitativní kritérium. Toto kritérium souvisí s otázkou: „Co je hra?“ Pro tyto účely postačí vyjádření, že hra je dialog s prostředím, který obsahuje prvek experimentování s lidmi a se svými schopnostmi. Hra má svůj model a logiku, které však závislý hráč přestává vnímat a věnuje se modelovému chování, které jej pohlcuje. Tak dochází k tomu, že si hráč neuvědomuje ztráty. Toto zejména platí pro hru, zprostředkovanou výherními automaty.

Kvalitativní kritéria stanovení diagnózy psychopatologického hráčství jsou následující:

- **progresivita**, tj. základní kritérium. Na počátku hraní je pro nemocného ojedinělý kontakt s přístrojem a jeho programem. Při závislosti nastupuje ochota riskovat kariéru, peníze, rodinu...
- **nerespektování mezí přijatelných ztrát** - jestliže člověk hře propadne, půjčuje si peníze na další hru
- **impulzivita**. Je zvláště výrazná při hře s výherními automaty, např. pacient doma uslyší při vysílání rozhlasové hry znělku automatu – a odejde hrát.
- **ambivalence k penězům**
- **otázka dluhů a krádeží** – u patologických hráčů převažuje nenásilný způsob získávání peněz, důsledkům hráčových dluhů, příp. krádeží jsou vystaveni i jeho blízcí příbuzní.⁷⁾

⁶⁾ NEŠPOR, K. *Problémy s návykovými látkami v ordinaci praktického lékaře*. Praha : Galén, 1999, s. 15

⁷⁾ MARHOUNOVÁ, J., NEŠPOR, K. *Alkoholici, fetišáci a gambléři*. Praha : Empatie, 1995, s. 85-86

Patologické hráčství by se mělo rozlišovat od:

- 1. hráčství a sázkařství**, pro které je typické časté hraní pro vzrušení nebo jako pokus vyhrát peníze. Lidé této kategorie budou svůj zvyk pravděpodobně „držet na uzdě“, když budou muset čelit těžkým ztrátám nebo jiným nepříznivým důsledkům.
- 2. nadměrné hráčství u manických pacientů**
- 3. hráčství u sociopatických osobností** - u těchto lidí se vyskytuje širší trvalá porucha sociálního chování, která se projevuje agresivními činy nebo jinak výraznými projevy nedostatku zájmu o blaho a city jiných lidí.⁸⁾

1.4 Syndrom závislosti

Patologické hráčství sice není závislostí, ale pokud bychom se podívali na níže uvedenou definici závislosti, lze zde vyzorovat velmi významnou podobnost.

Syndrom závislosti nebo závislost vyžaduje trvání nejméně tři z následujících příznaků nejméně měsíc nebo jejich opakování během nejdéle 12-ti měsíčního úseku. Uvedené příznaky zahrnují:

- silnou touhu nebo pocit puzení užívat látku;
- potíže v sebeovládání vůči látce, a to pokud jde o začátek a ukončení nebo množství látky;
- tělesný odvykací stav, jestliže je látka užívána s úmyslem zmenšit jeho příznaky, což je zřejmé z typického odvykacího stavu;
- postupné zanedbávání jiných potěšení nebo zájmů ve prospěch užívané psychoaktivní látky;
- zvýšené množství času k získání nebo užívání látky, nebo zotavení se z jejího účinku;
- pokračování v užívání přes jasný důkaz zjevně škodlivých následků.⁹⁾

Z výše uvedeného lze vyzorovat určité podobnosti patologického hráčství se známkami závislosti, jakými jsou např. zvýšené množství času, které návykový problém zabírá, zvyšování tolerance, zhoršené sebeovládání, odvykací stavy a pokračování vzdor škodlivým následkům.

⁸⁾ NEŠPOR, K. *Problémy s návykovými látkami v ordinaci praktického lékaře*. Praha : Galén, 1999, s. 15

⁹⁾ NEŠPOR, K., DVOŘÁK, V. *Prevence trestné činnosti související s návykovými látkami*. Praha : Armex, 1998, s.21-22

Lze tedy shrnout, že patologické hráčství, ačkoliv není závislostí v pravém slova smyslu, má se závislostmi mnoho společných rysů a řada postupů používaných při prevenci a léčbě závislosti se dá použít i při léčení patologického hráčství.

2 VZNIK A PRŮBĚH PATOLOGICKÉHO HRÁČSTVÍ

V následujících pěti kapitolách se budeme podrobněji zabývat příčinami vzniku patologického hráčství, stádií vývoje, ohroženými skupinami osob, důsledky a prevencí patologického hráčství.

2.1 Příčiny vzniku patologického hráčství

Patologické hráčství nemá jednu, ale mnoho příčin. Hráč sotva může za to, že automaty jsou již pomalu v každé restauraci. Vyrojily se jako houby po dešti. I to je jedna z příčin jeho problémů.

„Někteří odborníci věří, že jednou z příčin vzniku chorobného hráčství je nedostatek endorfinů v mozku. Jsou to látky, které si tělo vyrábí samo a které navozují pocit libosti. Svě tělo můžeme přimět přirozeným způsobem vylučovat endorfiny tělesným pohybem a přiměřeným cvičením. Jiní teoretici tvrdí, že na vzniku chorobného hráčství se podílí nižší aktivita serotoninového systému v mozku. Chemie mozku však není rozhodně jedinou příčinou.“¹⁰⁾

Mezi osobnostními dispozicemi nejčastěji prezentovanými jako příčiny vzniku hráčské závislosti jsou především uváděny defektivní sebehodnocení, pochybnosti o sobě samém, nejistota, narušení mezilidských vztahů, nízká frustrační tolerance, nedostatek vlastní odpovědnosti, náročnost postojů, neschopnost odložit uspokojení vlastních potřeb, narušení schopnosti vytrvat, hledání úniku v krizových situacích. Někdy jsou uváděny i faktory nespecifické, jako např. zvědavost, osamělost, vliv party apod.¹¹⁾

¹⁰⁾ DOČKAL, J. *Člověk a drogy*. Praha : Ethum, 2000, s. 75

¹¹⁾ VYKOPALOVÁ, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2001, s. 91

Řadu rizikových faktorů pro vznik patologického hráčství lze vysledovat také na úrovni rodiny. Jinými slovy, rodina se může přímo nebo nepřímo podílet na vzniku a rozvoji závislosti některého člena. Rizikové faktory mohou být následující: výskyt jakékoliv neléčené a nezvládané choroby u rodičů zvyšuje riziko jakékoliv návykové choroby u dětí, stejně tak jsou různými návykovými nemocemi více ohroženy i děti z rodin, kde se u otce nebo matky objevil např. vleklý a nezvládaný problém s patologickým hráčstvím. Rizikové jsou také rodiny, v nichž neexistují jasná pravidla týkající se chování dítěte, ve kterých byl na dítě, především v časném dětství, nedostatek času, v rodinách s nedostatečným dohledem na dítě, s nedostatečnými citovými vazbami dítěte, v rodinách, kde je dítě podceňováno, je praktikováno nepřiměřené fyzické násilí vůči dítěti, týrání dítěte, velmi těžké hmotné podmínky rodiny.¹²⁾

2.2 Stadia vzniku patologického hráčství

Hráčská závislost vzniká nenápadně, skrytě a zpočátku zdánlivě neškodně. V prvních případech hraní jde opravdu jen o zábavu a dotyčný člověk si pouze zkusí své štěstí něco vyhrát. Nejprve jde o malé částky, o kterých si hazardní hráč myslí, že jej nemohou nějak ohrozit, a které jej nemohou až tak finančně vyčerpat. To, co si však neuvědomuje, je skutečnost, že sázení, byť jen o nevýznamné částky, je nebezpečné, podporuje totiž chuť a touhu hrát o peníze. Několikrát tedy zkusí své štěstí, někdy opravdu něco vyhraje a právě tehdy je zaseto první semínko neštěstí, protože pro patologického hráče je ve skutečnosti samotná výhra tím nejhorším, co jej může potkat. Výhra totiž podporuje hráčskou vášeň a často bývá právě tím začátkem bludného kruhu patologického hráčství.

Velmi přehledně popsal jednotlivá stadia od prvních setkání s hazardní hrou, přes „rozvinutou“ závislost až na samé dno MUDr. Nešpor ve své knize *Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou*, který uvádí následující rozdělení dráhy chorobného hráče:

1. Stadium výher – jako mnoho jiných problémů i patologická hra začíná nenápadně. Občasné hraní zprvu nepřináší větší problémy. Časté jsou fantazie o velké výhře. Neštěstím, které celý průběh podstatně urychluje, bývá velká výhra. Hráč touží výhru zopakovat, vyhrát ještě více. Má růžové představy a hýří optimismem, pro který však nejsou žádné důvody.

¹²⁾ NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislost*. Praha : Portál, 2000, s.79

Zvyšuje sázky a hraje častěji. Jestliže začínal hrát ve společnosti, přechází k osamělé hře. Často se chlubí, že vyhrál, i když to nemusí být vždy pravda.

2. Stadium prohrávání – v této fázi už většinou jde o patologické hráčství. Postižený myslí hlavně na hraní a s hrou nedokáže přestat. Dlouhá období prohrávání mohou být střídána pokusy hru regulovat nebo s ní přestat. Hru už často financuje z půjčených peněz. Své hraní skrývá před rodinou a blízkými lidmi. Začíná se chovat ke druhým bezohledně. Splácení dluhů odkládá a vypůjčuje si znovu větší částky peněz. Hráč má čím dál tím méně času a energie na svou práci. V rodině se objevují vážné problémy. Člověk, který propadl hazardní hře se stává neklidný, podrážděný a uzavřený. Zanedbává své zdraví. Přestává být schopen splácet dluhy. Může se snažit získat peníze nezákonně.

3. Stadium zoufalství – pověst hráče je poškozena. Přichází soudní jednání, podmíněné nebo nepodmíněné tresty, odcizení od rodiny i přátel, osamělost. Stále více času tráví hráč hrou nebo fantaziemi o ní. Dále prohrává. Má tendenci obviňovat z odpovědnosti za své neštěstí druhé. Lituje se, propadá depresi a beznaději. Výčitky svědomí, bez konkrétních kroků ke změně, mu nijak nepomáhají. Spíše jeho stav zhoršují. Přichází panika. V této fázi se hráč může dopustit i závažnějších trestných činů - typické jsou krádeže, zpronevěry, podvody. Rodiny se rozpadají. Někteří uvažují o sebevraždě nebo za sebou mají sebevražedné pokusy. Řada z nich se hrouští. Někteří se snaží unikat k alkoholu nebo jiným návykovým látkám což jejich situaci ještě zhoršuje. V době, kdy nehrají, sílí jejich neklid, podráždění. Jsou čím dál nešťastnější.¹³⁾

To, jak dlouho trvá, než se z příležitostného hráče stane hráč patologický, je různé. Jeden až tři roky většinou bohatě postačují. U dospívajících a dětí bývá průběh ještě podstatně rychlejší. Někdy stačí několik týdnů nebo měsíců. Každý se nemusí dostat ze stadia výher až do stadia zoufalství. Čím dříve si hráč uvědomí nebezpečí a rozhodne se přestat se hrou, tím je to snazší a tím větší má naději, že se mu to podaří.¹⁴⁾

¹³⁾ NEŠPOR, K. *Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou*. Praha : Sportpropag, 1999, s. 11

¹⁴⁾ NEŠPOR, K. *Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou*. Praha : Sportpropag, 1999, s. 12

2.3 Kdo je ohrožen?

Na začátek je třeba říci, že ohroženy jsou teoreticky v určité míře všechny skupiny lidí, gamblerství nebere ohled na společenské postavení, vzdělání ani věk.

Gamblerství se mohou stát osoby velkého věkového rozpětí, od prepubertálního období až po starší věkové kategorie, převážně mužského pohlaví.¹⁵⁾

K poněkud více ohroženým skupinám lze počítat děti a mládež, u kterých se závislost vyvíjí mnohem rychleji než u dospělých. Ačkoliv jsou převážně závislí muži, nevyhýbá se gamblerství ani ženám. Nebezpečí také hrozí v povoláních, kde se pohybují vyšší finanční částky a tam, kde jedinec přichází do styku se hrou (barmani, číšníci). Patologická závislost však vzniká i u lidí, kteří nikdy v rizikové skupině nepracovali a k automatu se dostali jen náhodou. Patologickému hráčství propadají také děti s poruchami pozornosti, které ve škole nevydrží sedět v lavici, ale u hazardních automatů jsou schopné trávit dlouhé hodiny. Zvykají si na herny, hazardní hráče vidí jako své vzory a začínají se vzdalovat reálnému světu.¹⁶⁾

2.4 Důsledky patologického hráčství pro hráče

Nebezpečí vyplývající z hazardního hráčství jsou mimořádně velká. Patří k nim vyšší riziko rozvoje závislosti na alkoholu a drogách, zanedbávání školy, rodiny, zaměstnání i jiných důležitých hodnot, osamělost, velká zadluženost, deprese, sebepoškozování, myšlenky na sebevraždu nebo sebevražedné pokusy, rozvoj patologického hráčství, vydírání nebo násilná trestná činnost vůči zadluženým patologickým hráčům neschopným splácet dluhy.

Ke kriminalitě, která je u gamblerů nejvíce rozšířena, patří trestná činnost majetkového charakteru nebo trestná činnost mající majetkový výnos. V této oblasti jsou nejrozšířenější krádeže, podvody, zpronevěry, méně častá je násilná trestná činnost (loupeže, poškozování

¹⁵⁾ SOVÁK, M. a kol. *Defektologický slovník*. b.m.: Nakladatelství H & H, 2000, s. 107

¹⁶⁾ HOLOMEK, J. *Není hra jako hra*. [cit. 20.03.2006]. Dostupné z [www:http//www.rodina.cz/clanek1059.htm](http://www.rodina.cz/clanek1059.htm)

cizí věci, vloupání, ale i vraždy).¹⁷⁾ Typický patologický hráč, pokud se dopustí trestné činnosti, dopustí se jí až poté, co se stal patologickým hráčem. Sociopatická osobnost se trestné činnosti zpravidla dopouští ještě před tím, než začne intenzivně hazardně hrát.¹⁸⁾

Patologické hráčství ohrožuje i tělesné zdraví hráče. Tak například srdce. Většina chronických hráčů jsou muži, u kterých je riziko srdečních chorob vyšší než u žen i za normálních okolností a patologické hráčství toto riziko ještě zvyšuje. Příčinou je stres spojený s hrou, často chaotický způsob života a vleklé vyčerpání. Zhoršovat se mohou i další choroby související se stresem, jako je vysoký krevní tlak, vředová choroba žaludku a dvanáctníku, střevní nemoci, cukrovka. Mnoho hodin strávených vasedáváním u hracích automatů a stres působí nepříznivě na páteř a může vést k bolestivým potížím. Zaujetí hrou u chorobných hráčů přináší zanedbání péče o zdraví. U hráčů se můžeme setkat s opomíjenými a neléčenými nemocemi (např. chrupu) či se zanedbáním výživy, která je často jednostranná, chudá a nezdravá.¹⁹⁾

2.5 Prevence patologického hráčství

Jak jsme si řekli v úvodu této kapitoly, patologické hráčství nemá jednu jedinou příčinu svého vzniku. Proto také prevence musí zahrnovat více rovin. A nejde jen o předcházení patologickému hráčství, prevence problémů působených hazardní hrou musí mít mnohem širší dosah.

Prevenici problémů působených hazardní hrou, včetně chorobného hráčství, lze popsat na několika úrovních. Podobně jako v léčbě, i v prevenci je dobré uvažovat systémově.

- **prevence na úrovni jednotlivce** - nehrajte a před hazardní hrou varujte známé a přátele;
- **prevence na úrovni rodiny** - nejlépe jsou na tom rodiny, kde jsou vřelé vztahy, ale také jasná pravidla, na jejichž dodržování se trvá;
- **prevence na úrovni školy** - prevenci problémů působených hazardní hrou je dobré včlenit do preventivních programů (peer programy). Hazardní hru v prostorách školy ani v jejím sousedství samozřejmě netolerovat;
- **prevence na úrovni zaměstnavatelů** – včlenit tuto problematiku do programů prevence

¹⁷⁾ VYKOPALOVÁ, H. *Sociálně patologické jevy současné společnosti*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2001, s. 93

¹⁸⁾ NEŠPOR, K. *Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou*. Praha : Sportpropag, 1999, s. 15

¹⁹⁾ NEŠPOR, K. *Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou*. Praha : Sportpropag, 1999, s. 18

a časné léčebné intervence na pracovištích. Tyto programy ovšem nejsou u nás, na rozdíl např. od USA, rozšířené;

- **prevence ve sdělovacích prostředcích** - nepropůjčovat se k reklamě hazardních her, nabízet lepší možnosti trávení volného času, poukazovat na modernost zdravého způsobu života, pravdivě informovat o problémech, které hazardní hra působí;
- **prevence na úrovni těch, kteří hazardní hru provozují** - nepřipustit hru nezletilých;
- **prevence a společnost** – podobně jako u prevence problémů působených alkoholem nebo drogami, i strategie prevence problémů působených hazardní hrou spadají do dvou skupin, kterými je jednak snižování dostupnosti hazardní hry a také snižování poptávky po hazardní hře (např. zákazem reklamy za pomoci cílených preventivních programů).²⁰⁾

MUDr. Nešpor ve své knize *Hazardní hra jako nemoc* uvádí tři skupiny prevence:

1. **Prevence na úrovni myšlení.** Do ní spadá likvidování nebezpečných fantazií (viz. příloha V.), protože snění o velké výhře a „přehrávání si“ úspěšných her jen posiluje závislost. Proto je vhodné zlikvidovat veškerá falešná očekávání ze hry, předvídat nebezpečí a být schopen jej s předstihem rozpoznat, vyhnout se mu nebo mu čelit. Tato prevence na úrovni myšlení se pak v úrovni chování projeví tím, že se patologický hráč například vyhne nebezpečným situacím nebo nebezpečným známým.
2. **Prevence na úrovni pocitů a emocí.** Nebezpečné emoce, které by mohly vést k recidivě jsou především samota, hněv, úzkost, vyčerpání, nuda, ale také radost. A dobrým způsobem jak se emočně přeladit je jakákoliv vydatnější tělesná aktivita, příznivě působí také relaxace (jóga, autogenní trénink) či přiměřený odpočinek.
3. **Prevence na úrovni chování.** V prevenci na úrovni chování pomáhají veškeré aktivity neslučitelné s hrou. Tedy výlet do přírody s rodinou, koupel doma ve vaně, práce na zahradě apod. Důležité je také vyhýbat se místům, kde se hraje, i lidem, kteří hazardní hry provozují, nemít u sebe velkou finanční hotovost a nechávat peníze posílat na účet. Zázračným lékem, který léčí spoustu nemocí včetně chorobného hráčství, je rozumný způsob života. V něm by měla být rovnováha mezi prací a povinnostmi na jedné a odpočinkem a kvalitními zálibami na druhé straně.²¹⁾

²⁰⁾ MARHOUNOVÁ, J., NEŠPOR, K. *Alkoholici, fetišti a gambleři*. Praha : Empatie, 1995, s. 102-103

²¹⁾ NEŠPOR, K. *Hazardní hra jako nemoc: Jak problémy rozpoznávat, jak je zvládat, jak jim předcházet*. Praha : Nakladatelství Aleny Krtilové, 1994, s. 56-58

3 CRAVING

„Slovo „craving“ bychom přeložili do češtiny asi nejuvýstižněji jako bažení nebo dychtění. V mezinárodní klasifikaci nemocí je bažení popsáno jako „silná touha nebo pocit puzení užívat látku nebo látky“. Bažení ovšem souvisí i s dalšími znaky závislosti jakou jsou zhoršené sebeovládání nebo to, že někdo v naruživém chování pokračuje navzdory škodlivým důsledkům, které jsou mu známé. Bažení je v podstatě také součástí definice patologického hráčství podle mezinárodní klasifikace nemocí (doslova se tam uvádí: „Postižení popisují intenzivní puzení ke hře, které lze těžko ovládnout spolu se zaujetím myšlenkami a představami hraní a okolností, které tuto činnost doprovázejí“.).“²²⁾

Už v roce 1955 se shodla komise odborníků Světové zdravotnické organizace na definici bažení jako touze pociťovat účinky psychoaktivní látky, s níž měla osoba dříve zkušenosti.²³⁾

3.1 Typy bažení

Bažení zkoumali zejména američtí vědci za pomoci moderních vyšetřovacích metod, k nimž patří magnetická resonance mozku, pozitronová emisní tomografie a další postupy. Na základě těchto vyšetření se objevují dva typické obrazy bažení.

- **Tělesné bažení.** Tím prvním je bažení, k němuž dochází po odeznívání intoxikace návykovou látkou. Tento typ bažení bychom mohli v souladu s Isbellem označit jako tělesné bažení, i když tento název není zcela přesný.
- **Psychické bažení.** Druhým typem bažení je bažení, které vzniká po delší abstinenci např. při pohledu na návykovou látku, při setkání s typickým prostředím, kde člověk dříve návykovou látku požíval, nebo při setkání s lidmi, kteří drogy berou. Tento typ bažení nazval Isbell psychické.²⁴⁾

²²⁾ NEŠPOR, K., CSÉMY, L. *Bažení (craving): Společný rys mnoha závislostí a způsoby zvládnání.* Praha : Sportpropag, 1999, s. 6

²³⁾ NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislost.* Praha : Portál, 2000, s. 16

²⁴⁾ NEŠPOR, K., CSÉMY, L. *Bažení (craving): Společný rys mnoha závislostí a způsoby zvládnání.* Praha : Sportpropag, 1999, s. 8

3.2 Subjektivní projevy bažení

Pocity při bažení lze rozdělit zhruba do následujících skupin:

- vzpomínky na příjemné pocity pod vlivem návykové látky (např. uvolnění) nebo na pocity při hazardní hře nebo fantazie na toto téma často nutkavého charakteru;
- nepříjemné tělesné pocity – svírání na hrudi, bušení srdce, svírání žaludku, sucho v ústech, třesy, bolesti hlavy a v různých částech těla, pocení;
- nepříjemné duševní pocity – silná touha po návykové látce nebo hazardní hře, úzkosti, stísněnost, únava, slabost, zhoršené vnímání okolí, neklid, vzrušení, podrážděnost.²⁵⁾

3.3 Bažení a emoce

Mezi bažením a emocemi existují jasné souvislosti. Zejména negativní emoce, jako např. úzkost, prokazatelně zvyšují sílu bažení. Podobně jako emoce bývá i bažení provázeno tělesnými změnami. Bažení někdy vzniká nezávisle na jiné emoci (typicky po setkání se silným spouštěčem), často ale bezprostředně navazuje na nějaký jiný emoční stav. Značná pozornost se u závislých věnovala depresivním a úzkostným stavům, mnohem menší zájem vzbudil ale hněv a ještě menší nuda a pocit radosti, i když se jedná o emoční stavy, které často bažení a recidivy vyvolávají.²⁶⁾

3.4 Hrozba recidivy

Bažení zvyšuje riziko recidivy, avšak nemusí tomu tak být vždy. Za určitých okolností může bažení vést k větší opatrnosti a k tomu, že se závislý v budoucnu vyhýbá nebezpečným situacím nebo se na ně lépe připraví. Ale to, že člověk, který kvůli hazardní hře hodně zkusil a je odhodlán s ní přestat, dostane silnou chuť hrát, se stát může. A proto je dobré s tím počítat. Pokud tedy nastane situace, že se touha po hře dostaví, měl by se hráč řídit následujícími radami:

²⁵⁾ NEŠPOR, K., CSÉMY, L. *Bažení (craving): Společný rys mnoha závislostí a způsoby zvládnání*. Praha : Sportpropag, 1999, s. 9

²⁶⁾ NEŠPOR, K., CSÉMY, L. *Bažení (craving): Společný rys mnoha závislostí a způsoby zvládnání*. Praha : Sportpropag, 1999, s. 18

1. Rozpoznávat závislosti na hazardní hře v jejich „převlecích“. Závislost, bažení; nutkání nebo jak to chcete nazývat neřekne: „Pojď si zahrát, ať se dostaneš do kriminálu“. Místo toho se často snaží člověka obelstít řečmi jako: Jenom se do herny podíváš a hned půjdeš domů.“ K sebeobraně abstinenta patří umět takové řeči rozpoznat.

2. Nepřipomínat si prožitky související s hazardní hrou, zejména ne výhry. To je minulost, která se už nevrátí. Patologický hráč by se dalším hraním vystavoval zbytečnému utrpení.

3. Pasivně pozorovat myšlenky a pocity a nereagovat na ně, postoj nezaujatého diváka. Přejde-li myšlenka na hru, pozorovat tuto myšlenku, jakoby patřila někomu jinému, pozorovat ji klidně, s odstupem a nereagovat na ni. Je to jeden z nejúčinnějších způsobů jak si udržet vládu nad sebou.

4. Signál, talisman, deník, symbol připomínající hráči jeho odhodlání nehrát. Může to být fotografie dětí, náboženský symbol, polodrahokam (symbolem zdrženlivosti je od pradávna ametyst). Další možností je sova nebo slon. O obou se tvrdí, že představují moudrost a rozvážnost. Symbol si hráč může vybavit, kdykoliv se objeví myšlenka na hazardní hru.

5. Prostě vydržet. Chut' hrát, dříve nebo později, odejde tak, jako přišla. Ve výhodě je člověk, který se v okamžiku krize nenachází v herně a nemá u sebe velký finanční obnos.

6. Připomínat si výhody nehraní nebo v ohrožení nevýhody hazardní hry. Zvyšuje se tak motivace k pozitivní změně i odolnost. Velmi to prospívá. Je ovšem možné sáhnout i po drsnější metodě a připomenout si nepříjemné hráčské zkušenosti z minulosti. Lze si také vybrat to, čeho se hazardní hráč v souvislosti se hrou nejvíce bojí (např. samota, vězení).

7. Přeladění. Udělat si radost, přeladit se koupelí, saunou, procházkou v přírodě, spánkem, za pomoci léčivých rostlin a mnoha jinými způsoby. Napětí a neklid provázející touhu hrát většinou dobře mírní namáhavější tělesná práce nebo přiměřené cvičení. Pomáhá plavání, běh, jízda na kole nebo jiný sport. Další způsob jak zvládnout nepříjemné stavy provázející touhu po hře je relaxace (uvolnění). Po celém světě je rozšířená jóga. Relaxace je pro patologického hráče nesmírně cenná. Zlepšuje nejen jeho duševní stav, ale tím, že mírní dlouhodobý stres, prospívá také jeho tělesnému zdraví.

8. Nabídnout lepší možnost sám sobě. Sem patří např. kutilství, hudba, četba, jídlo, kultura apod.

9. Odložit zbytečné starosti. Nestrachovat se, jak dokáží abstinovat celý život, ale abstinovat dnes. Jde o osvědčenou zásadu Anonymních hráčů nehrát právě dnes. Lidé, kteří se léčili z patologického hráčství, udělali dobrou zkušenost s odkládáním rozhodnutí o tom, zda hrát nebo ne. Je možné se například říci: „Dnes hrát rozhodně nebudu a zítra uvidím“. Vůbec není

třeba se obávat toho, jak vydržet dlouhá léta bez hazardní hry. Stačí odolat dnes, zítra, také dnes, pozítří, také dnes, a ta nejdůležitější dnes pak dohromady poskládají týdny, měsíce, roky.

10. Opakování předsevzetí. Účinek takového dobrého a kladně vyjádřeného předsevzetí je silnější právě při relaxaci, i když se dá používat i bez ní.

11. Princip opaku. Vyvolat bezděčné myšlenky opačného zaměření.

12. Přijetí abstinence od hazardní hry jako samozřejmosti a trvalého stavu.

13. Hovořit s někým, kdo pochopí a pomůže nebo pomáhat při léčbě druhých. Je velmi důležité, když si hráč může s někým o svých problémech pohovořit. Může to být někdo z rodiny, ale ani blízký příbuzný často nepochopí duševní stavy postiženého hráčskou vášní. Vhodným člověkem bývá i dostatečně zkušený lékař nebo psycholog. Svěřit se je také možné v rámci svépomocné organizace Anonymních hráčů. Kdo nemá možnost v době krize s někým důvěryhodným hovořit, může napsat dopis, zatelefonovat známým nebo na linku důvěry či centrum krizové intervence. Lze si vést deník. Je to vlastně také určitá forma rozhovoru se sebou, případně s tím, kdo ho bude číst.²⁷⁾

Co používají patologičtí hráči nejčastěji ke zvládnání touhy po hře? Jsou to následující způsoby zvládnání cravingu:

- „1. Uvědomit si negativní důsledky hazardní hry (80%);
2. Vyhybat se situacím, které bažení vyvolávaly (70%);
3. Včas bažení rozpoznat, uvědomit si bažení na samém počátku, kdy je slabé (50%).“²⁸⁾

4 PATOLOGICKÉ HRÁČSTVÍ A RODINA

Na patologické hráčství nedoplácí jenom hráč samotný, ale i celá jeho rodina. A pomoc nepotřebují tedy jen patologičtí hráči, ale i jejich příbuzní a blízcí přátelé, kteří často trpí stejně jako hráč, ne-li ještě více, protože život s člověkem, který má tento problém, je velmi těžký.

²⁷⁾ NEŠPOR, K. *Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou*. Praha : Sportpropag, 1999, s. 28-29

²⁸⁾ NEŠPOR, K. *Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou*. Praha : Sportpropag, 1999, s. 30

4.1 Manželka, partnerka patologického hráče

Život manželky nebo partnerky s chorobným hráčem prochází různými fázemi. Od fáze popírání, kdy se sice občas objevují starosti kvůli hře partnera, ale manželka či partnerka si je nechává pro sebe, hru omlouvá, dá se poměrně snadno ovlivnit, přes fázi stresu, kdy hráč tráví s rodinou méně času, objevují se hádky, žena klade na hráče požadavky, pokouší se jeho hráčství regulovat, platí účty a dluhy až k fázi vyčerpání, kdy se objevují tělesné potíže a neschopnost aktivně jednat. Dostavuje se úzkost, panika, beznaděj, zhroucení, zneužívání alkoholu, rozvod, sebevražedné myšlenky či dokonce suicidální pokusy.

Stejně tak lze ve fázích popsat „uzdravování“ manželky, partnerky patologického hráče. Nejprve se žena nachází v kritické fázi, začíná hledat pomoc, přichází naděje k překonání této situace, jsou znovu navazovány vztahy k přátelům. Poté přechází do fáze znovuvytváření vztahů, v níž se vrací sebedůvěra, rodina se citově sblíží, zlepšuje se schopnost rozhodovat a řešit problémy. Proces údravy je zakončen fází růstu, při které mezi partnery stále vzrůstá citlivost a důvěra, nechybí ochota přinášet oběti, zmenšuje se napětí a vracejí se pocity uspokojení i radosti z úspěchu.²⁹⁾

Stadia rozvoje problému u manželky nebo partnerky a stadia údravy nemusí proběhnout tak, jak byla výše popsána. Problém s hazardní hrou se může podařit zastavit dříve, než by se rozvinul do stadia vyčerpání. Rozhodně je to výhodné.

Časté a nebezpečné je podceňování rizika suicidálního jednání a sociálních, psychických i psychosomatických důsledků s hazardní hrou pro rodinné příslušníky.³⁰⁾

Odbornou pomoc potřebují totiž nejen patologičtí hráči, ale často i jejich blízcí, protože život s člověkem, který má problém s hazardní hrou, je těžký. To jakou pomoc partner hazardního hráče potřebuje do značné míry záleží na charakteru problémů. Možná mu pomůže problémy vyřešit právní poradna, možná pomůže spíše manželský poradce. Pokud dojde v důsledku tíživé životní situace k otevření nějaké staré duševní rány a je nutná soustavnější pomoc, je vhodné využít pomoci psychoterapeuta. V okamžiku naléhavých krizí

²⁹⁾ NEŠPOR, K. *Hazardní hra jako nemoc: Jak problémy rozpoznávat, jak je zvládat, jak jim předcházet*. Praha : Nakladatelství Aleny Krtilové, 1994, s. 85-86

³⁰⁾ NEŠPOR, K. *Problémy s návykovými látkami v ordinaci praktického lékaře*. Praha : Galén, 1999, s. 67

a dramatických zhoršení se doporučuje volat linku důvěry, centrum krizové intervence a podobná zařízení.

Závěrem této kapitoly je určitě vhodné říci, že stydět se za své vlastní neštěstí je zbytečné. Snad v každé rodině se totiž najde větší nebo menší problém.

V příloze II. je uveden dotazník pro blízké patologických hráčů a příloha IV. obsahuje základní doporučení příbuzným patologických hráčů.

4.2 Děti v rodině patologického hráče

Chorobné hráčství v rodině působí také velmi nepříznivě na výchovu dětí a jejich duševní vývoj. Děti mnohdy nedokáží problém přesně pojmenovat, avšak většinou neomylně vycítí, že v rodině není něco v pořádku. Mladší děti mají sklon přeceňovat důsledky svého chování a dokonce i myšlení. Dítě si tak může spojit napětí v rodině se svým špatným školním prospěchem nebo s tím, že např. neuklízí. Narůstají v něm pocity viny, což je nebezpečné. Je důležité, aby dítě vědělo, že problémy, které mají dospělí mezi sebou, nezavinilo ono.

Hrubou chybou je dělat si z nedospělého dítěte spojence proti partnerovi, který má problémy s hazardní hrou. Nese to s sebou dvě velká rizika. Dítě není na střet s dospělým problémovým rodičem připraveno. Bude se cítit ohrožené a nejisté. Bude tak předčasně vyhoštěno ze svého dětského světa. Tím, že se dítě proti otci spojí s matkou, může být jeho vztah k němu nebo k jinému muži v rodině narušen. Obnovování je obtížné. Takové dítě se možná bude v budoucnu velmi těžce učit respektovat mužskou autoritu, a to i v situacích, kdy je to potřebné.³¹⁾

Co tedy dělat, aby se dítě v rodině, kde jeden z rodičů chorobně hraje, ochránilo? Nejlepší je samozřejmě problém s chorobným hráčstvím rychle a účinně vyřešit. Pokud tento problém trvá, mělo by dítě jasně vědět, že ani tuto ani jiné nedobré situace a vztahy v rodině nezavinilo. Úlohu „nefungujícího“ nebo „špatně fungujícího“ táty může částečně převzít strýc, tchán, děda nebo rodinný přítel, či jiná mužská osoba. Při všech problémech a potížích

³¹⁾ NEŠPOR, K. *Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou*. Praha : Sportpropag, 1999, s. 68

by měla zůstat v rodině atmosféra, která je pro dítě předvídatelná. Mělo by například vědět, že v určitou hodinu bude připraveno jídlo, že se bude pamatovat na oslavu jeho narozenin, že se bude vyprávět pohádka na dobrou noc.³²⁾

5 KDE HLEDAT POMOC

Patologické hráčství bylo u nás v roce 1994 uznáno jako nemoc. A jako každá nemoc se musí i tato nemoc léčit. Jak ale patologickému hráči vlastně pomoci? Nejdůležitější je, aby si on sám plně přiznal, že je závislý a že má problém, který nedokáže sám překonat a že se chce z této nemoci vyléčit. Pokud se totiž hráč stále domnívá, že má vše pod kontrolou, nebo je nad věcí, není mu možno pomoci. Pokud toto gambler zvládne, učinil první krok k uzdravování.

5.1 Včasná intervence

Velmi důležitá je včasná intervence. Principem časně léčebné intervence je poskytnout pomoc v co nejčasnějších stadiích problému. A jak může vypadat časná intervence u patologických hráčů? Na prvním místě stojí posouzení problému, při kterém lze vycházet z údajů poskytnutých pacientem, z výsledků dotazníku Gamblers Anonymous (viz. příloha I.) či ze zpráv z okolí nemocného. Hráče je potřeba seznámit s obecnými doporučeními týkajícími se např. financí, životního stylu apod. (viz. příloha III.). Vhodné bývá pacientovi předat nějaký tištěný materiál - leták, knihu.³³⁾

Nesmírně důležitou součástí péče o duševní zdraví jsou různé linky důvěry, centra krizové intervence a jiná podobná zařízení – telefonní čísla je možné najít v telefonním seznamu.

³²⁾ NEŠPOR, K. *Hazardní hra jako nemoc: Jak problémy rozpoznávat, jak je zvládat, jak jim předcházet*. Praha : Nakladatelství Aleny Krtilové, 1994, s. 92

³³⁾ NEŠPOR, K. Patologické hráčství. *Časopis lékařů českých*, 1996, ročník 135, č. 3, s. 68

5.2 Ambulantní léčba

Ambulantní léčba patologického hráčství v psychiatrické ordinaci, poradně pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy nebo v jiných zařízeních může být úspěšná a postačující. Záleží ovšem na tom, jak daleko problém pokročil. Ambulantní léčba probíhá buď v léčebné skupině nebo formou individuálního setkávání se s terapeutem.

5.3 Ústavní léčba

Jestliže se problém ambulantně zvládnout nedá, je lépe neodkládat rozhodnutí k ústavní léčbě. K překonání krize pomáhá i léčení na psychiatrickém oddělení, avšak výhodnější je specializovaná léčba. Včas a dobře indikovaná ústavní léčba může předejít rozbití sítě sociálních vztahů i zdravotním škodám v důsledku těžké recidivy.

Ústavní léčba má proti ambulantní dvě základní výhody. Tou první je bezpečnější prostředí, kde je nepřetržitě k dispozici odborná péče, kde je podstatně nižší dostupnost návykových látek a kde je méně „spouštěčů“, nežli v pacientově přirozeném prostředí. Druhou výhodou oproti ambulantní léčbě je pak možnost zorganizovat intenzivnější program. Ústavní léčení má ovšem i zřejmé nevýhody. Je dražší a pacient se při něm zpravidla nemůže věnovat svému zaměstnání. Za indikace k ústavní léčbě se považují zejména následující okolnosti:

- stavy, u kterých je nutné nepřetržité nebo průběžné sledování zdravotníky. Může se jednat o těžké odvykací syndromy, psychotické stavy, suicidální pacienty a ty, kteří představují nebezpečí pro sebe nebo druhé z důvodů duševní choroby;
- těžké emoční a behaviorální problémy;
- neúspěšnost ambulantního léčení. To platí zejména tam, kde by recidiva byla vysoce nebezpečná, např. s ohledem na suicidální jednání nebo při určité profesi, v níž hodlá pacient pokračovat (např. zdravotníci);
- nebezpečné nebo nevhodné sociální prostředí pacienta;
- léčba je nařízena soudem.³⁴⁾

³⁴⁾ NEŠPOR, K., CSÉMY, L. *Léčba a prevence závislosti: příručka pro praxi*. Praha : Psychiatrické centrum Praha, 1996, s. 114

Ústavní léčba je různě dlouhá, v závislosti na psychiatrickém zařízení, kde se uskutečňuje, a v závislosti na dalších psychických a fyzických poškozeních doprovázejících patologické hráčství, od tří týdnů do tří měsíců. Cílem je úplná abstinence od hráčství. V průběhu hospitalizace se gambler podrobně seznamuje se svou chorobou, uvědomuje si a přijímá problémy, které mu způsobila hra.³⁵⁾

5.4 Léčení patologického hráčství

Při léčení patologického hráčství lze využívat některé postupy užívané při léčbě závislosti na alkoholu nebo jiných návykových látkách. K nim patří motivační trénink, kognitivně-behaviorální techniky, změna životního stylu, plánování aktivit neslučitelných s hazardní hrou a rozvoj bezpečných zájmů. Patologické hráčství často vede k chronickému stresu. Proto je vhodné využívat relaxační a jógové techniky, jež pomáhají stres zmírnit. Vhodná je příprava plánu zvládnutí případné recidivy, zvládnání touhy po hře, rozvoj schopnosti sebeuvědomování a zvládnání negativních nebo nebezpečných emocí, psychodrama, arteterapie, skupinová terapie a naprostá abstinence od všech forem hazardních her. Velmi potřebná bývá práce s rodinou. Důležité je také poskytování relevantních informací o patologickém hráčství a jeho léčbě.³⁶⁾

5.5 Svépomocné skupiny

Svépomocné skupiny jsou skupiny, v nichž si vzájemnou pomoc při řešení osobních, rodinných nebo komunitních problémů poskytují ti, kdo jimi trpí. Většina svépomocných skupin pomáhá svým členům např. při zvládnání somatických a duševních nemocí, různých typů závislostí, problémů s nadváhou, s akceptováním vlastní sexuální orientace apod. Členové svépomocných skupin si předávají informace, poskytují emocionální podporu, někdy si poskytují i případnou praktickou pomoc a obhajují společné zájmy vůči jiným organizacím, případně i vůči státu.³⁷⁾

³⁵⁾ VYKOPALOVÁ, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2001, s. 90

³⁶⁾ NEŠPOR, K. Patologické hráčství. *Časopis lékařů českých*, 1996, ročník 135, č. 3, s. 68

³⁷⁾ MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. Praha : Portál, 2003, s. 231

Spolupráce se svépomocnými organizacemi může zlepšit výsledky léčby poskytované zdravotníky. Nedoporučuje se však bez dalšího pacientovi říci, aby chodil na schůzky Anonymních hráčů a dále se o něj nestarat. Správné tedy není považovat organizace tohoto typu za všelék na straně jedné, ani je odmítat na straně druhé, jsou jakousi alternativou k profesionální léčbě, jejím obohacením.³⁸⁾

Svépomocná organizace Anonymní hráči (Gamblers Anonymous) vznikla po vzoru organizace Anonymní alkoholici v USA. Sdružení Anonymních hráčů vzešlo z náhodného setkání dvou mužů v lednu roku 1957. V důsledku příznivé publicity předního novináře a televizního komentátora se první setkání Anonymních hráčů uskutečnilo v pátek 13. září 1957 v Los Angeles v Kalifornii. Od té doby toto společenství stále roste a přibývá skupin po celém světě.³⁹⁾

Anonymní hráči jsou společenstvím mužů a žen, kteří navzájem sdílejí zkušenost síly a naděje, aby vyřešili svůj společný problém. Jedinou podmínkou členství je přání přestat hrát.

V České republice funguje skupina Anonymních hráčů při oddělení pro léčbu závislosti v Psychiatrické léčebně Bohnice, Praha 8.

5.6 Celoživotní abstinence

Někoho by mohla napadnout otázka, zda může nutkavý hráč někdy zase normálně hazardně hrát? Odpověď je velmi jednoduchá. NE!!! Žádný skutečný nutkavý hráč se nikdy nenaučí hrát kontrolovaně. První malá sázka je u problémového hazardního hráče totéž, jako první sklenička u alkoholika. Dříve či později upadá nazpátek ke starým ničivým vzorcům chování. Znamená to neúčastnit se ani např. karetních her o drobné mince nebo sázet na výsledky sportovních utkání. Je třeba se vyhnout první sázce, byť by to bylo např. jen o kávu, neobchodovat na burze s cennými papíry, nekupovat losy, neházet mincí, nevstupovat do sázkových kanceláří. Jinak řečeno, zcela abstinovat od hazardní hry.

³⁸⁾ NEŠPOR, K. *Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou*. Praha : Sportpropag, 1999, s. 99

³⁹⁾ NEŠPOR, K. *Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou*. Praha : Sportpropag, 1999, s. 90

5.7 Prognóza léčby patologického hráčství

Je tedy možné se uzdravit? Jaká je vlastně prognóza u léčby patologického hráčství? Prognóza patologického hráčství, jestliže je náležitě léčeno a jestliže se nepojí s disociální poruchou osobnosti, je poměrně příznivá. U disociálních osobností, jichž je mezi patologickými hráči naprostá menšina, předcházejí konflikty se zákonem problémům s hazardní hrou, ne naopak. Jejich prognóza není příznivá.

Je nutné mít však na paměti, že léčení není jednorázová akce. Je to naopak dlouhodobá záležitost, která často vyžaduje podstatné a trvalé změny způsobu života. Vše se točí jen kolem sebekázně, umění odolat pokušení, neuspokojit okamžitou touhu.⁴⁰⁾

⁴⁰⁾ NEŠPOR, K., CSÉMY, L. *Léčba a prevence závislosti: příručka pro praxi*. Praha : Psychiatrické centrum Praha, 1996, s. 114

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo popsat problematiku patologického hráčství, vývoje této poruchy, jejích důsledků nejen pro hráče ale i pro jeho rodinu, seznámit s možnostmi léčby. Nemám takové ambice, aby byla tato práce brána jako svépomocná příručka pro lidi, kteří s hráčstvím sami bojují, práci s těmito lidmi bych nechala na odbornících, spíše bych byla ráda, kdyby byla využívána těmi, kteří do této problematiky nejsou „zasvěceni“.

S problematikou závislostí se velmi často setkáváme, avšak ne vždy na ni správně reagujeme. Laická veřejnost často nepovažuje závislost za chorobu a závislého člověka posuzuje, jako by se dostal do problémů jen svým vlastním přičiněním, svou vlastní vinou či neschopností. Především v ní převládá názor, že kdyby postižený chtěl, tak si pomůže sám. V podvědomí veřejnosti dosud přežívá také přesvědčení o tom, že závislost na hazardní hře vlastně není vůbec nebezpečná.

Není pochyb o tom, že svědomí společnosti se dosud zcela neprobudilo, že dosud nepochopilo rozšíření zla, které hazardní hra představuje, a jeho důsledků. Podobná rakovině tato špatná věc prorůstá jedovatými kořeny skrz naskrz celou společností a kde udeří, tam nastává neštěstí, bída, oslabení charakteru a zločin. A k jejímu snižování zajisté nepomáhá ani společenské klima, které považuje peníze jakkoliv získané za superhodnotu a oslavuje nesmyslné riskování.

Závislost přivedla mnohé až na samé dno propasti plné samoty, nenávisti, netolerance, některé přivedla až za bránu věznice, jiné třeba až k sebevraždě. Proč? Tak především proto, že si nedokázali a ani nemohli sami pomoci a potřebovali pomoc svých nejbližších. A ti jejich nejbližší, kteří jim chtěli pomoci a neobrátili se k nim zády, třeba nepochodili, nezvládli to z nevědomosti a z nedostatku informací.

Myslím si, že primární prevence, především informovanost, věnování se problematice ve sdělovacích prostředcích, ukazování jejích katastrofálních následků apod., je velmi důležité, protože na chronické hráčství nedoplácí jen hráč a jeho rodina, ale v konečných důsledcích celá společnost. Proto je dobré o něm vědět co nejvíce informací a umět mu předcházet, protože pokud něčemu rozumíme, dokážeme se tomu o to účinněji bránit.

Mnoho lidí v dnešní „vyspělé“ společnosti neví vůbec nic. Jen odsuzuje a říká úplné nesmysly. Proto prosím, nejprve se zkuste informovat a poté až soudit.

SEZNAM LITERATURY

DOČKAL, J. *Člověk a drogy*. 3. prac, text. Praha : Éthum, 2000.

HOLOMEK, J. *Není hra jako hra*. [cit. 20. 03. 2006]. Dostupné z WWW:<http://www.rodina.cz/clanek1059.htm>.

KOHOUT, P. *Jsem hazardní hráč, aneb Zpověď gamblera*. Praha : Grada, 2000. ISBN 80-7169-958-6.

MARHOUNOVÁ, J., NEŠPOR, K. *Alkoholici, fetišáci a gambleři*, Praha : Empatie, 1995. ISBN 80-901618-9-8.

MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*, Praha : Portál, 2003. ISBN 80-7178-549-0

NEŠPOR, K. *Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou*. 2. rozšíř. vydání, Praha : Sportpropag, 1999.

NEŠPOR, K. *Hazardní hra jako nemoc: Jak problémy rozpoznávat, jak je zvládat, jak jim předcházet*. Ostrava : Nakladatelství Aleny Krtilové, 1994.

NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislost*. Praha : Portál, Praha 2000, ISBN 80-7178-432-X.

NEŠPOR, K. Patologické hráčství. *Časopis lékařů českých*, 1996, roč. 135, č. 3, s. 67-70. ISSN 0008-7335.

NEŠPOR, K. *Problémy s návykovými látkami v ordinaci praktického lékaře*. Praha : Galén, 1999. ISBN 80-7262-002-9.

NEŠPOR, K., CSÉMY, L. *Bažení (craving): Společný rys mnoha závislostí a způsoby zvládnutí*. Praha : Sportpropag, 1999.

NEŠPOR, K., CSÉMY, L. *Léčba a prevence závislostí: Příručka pro praxi*. Praha : Psychiatrické centrum Praha, 1996. ISBN 80-85121-52-2.

NEŠPOR, K., DVOŘÁK, K. *Prevence trestné činnosti související s návykovými látkami*. Praha : Armex, 1998. ISBN 80-902283-9-9.

NEŠPOR, K., PROVAZNÍKOVÁ, H. *Slovník prevence problémů působených návykovými látkami*. 2. rozšíř. vyd. Praha : Státní zdravotní ústav, 1997. ISBN 80-7071-050-0.

SOVÁK, M. a kol. *Defektologický slovník*. 3. upravené vydání. b.m.: Nakladatelství H & H, 2000. ISBN 80-86022-76-5.

SPANIER, D. *Hazardní hry: kapesní průvodce*. Ostrava : Nakladatelství Krok, 1991. ISBN 80-900819-1-6.

VYKOPALOVÁ, H. *Sociálně patologické jevy současné v společnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2001. ISBN 80-244-0337-4.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I. Dotazník na patologické hráčství americké svépomocné organizace Gamblers Anonymous

Příloha II. Dotazník: Žijete s patologickým hráčem?

Příloha III. Základní doporučení lidem, kteří mají problém s hazardní hrou

Příloha IV. Základní doporučení příbuzným patologických hráčů

Příloha V. Nebezpečné iluze

Dotazník na patologické hráčství americké svépomocné organizace Gamblers Anonymous

- odpovídejte prosím pouze „ano“ nebo „ne“, podle toho jestli je pravdivá odpověď bližší „ano“ nebo „ne“:

1. Ztrácíte často kvůli hře čas?
2. Učinila hra váš život doma nešťastný?
3. Poškodila hra vaši pověst?
4. Cítíte po hře výčitky svědomí?
5. Hrál jste někdy proto, abyste získal peníze, jimiž byste zaplatil dluhy nebo vyřešil finanční těžkosti?
6. Zmenšilo hraní vaši ctižádost a výkonnost?
7. Když prohrajete, máte pocit, že se musíte co nejdříve vrátit a vyhrát, co jste prohrál?
8. Když vyhrajete, máte silnou touhu se ke hře vrátit a vyhrát ještě víc?
9. Hrajete často tak dlouho, dokud neprohrajete poslední peníze?
10. Půjčil jste si někdy proto, abyste financoval hru?
11. Prodal jste někdy něco, abyste financoval hru?
12. Nechce se vám používat peníze ze hry pro normální účely?
13. Způsobila hra to, že se nestaráte o prospěch rodiny?
14. Hrál jste někdy déle než jste měl původně v úmyslu?
15. Hrál jste někdy, abyste unikl trápení a starostem?
16. Spáchal jste někdy nebo jste někdy uvažoval o spáchání nezákonného činu, abyste financoval hru?
17. Působí vám hra potíže se spaním?
18. Vedou hádky, nespokojenost nebo zklamání k tomu, že ve vás vzniká touha hrát?
19. Když se na vás usměje štěstí, cítíte touhu to oslavit pár hodinami hry?
20. Uvažoval jste někdy o sebezničení v důsledku hry?

Spočítejte kladné odpovědi:

Patologický hráč většinou odpoví kladně na sedm nebo více otázek.

Dotazník: Žijete s patologickým hráčem?

1. Často vás rozčiluje, že na vás někdo vymáhá účty?
2. Je partner často mimo domov na dlouhou dobu bez vysvětlení?
3. Promarnil někdy partner čas určený k práci hazardní hrou?
4. Máte pocit, že se mu nedá věřit, co se týče peněz?
5. Sliboval partner, že s hazardní hrou přestane, žádal vás, abyste mu dala šanci, ale hraje znova a znova?
6. Hrál někdy déle než původně zamýšlel a dokud neprohrál poslední peníze?
7. Vracel se partner rychle k hazardní hře, aby vyhrál zpět to, co prohrál nebo aby vyhrál víc?
8. Hrál někdy partner proto, aby vyřešil finanční problémy nebo nerealisticky čekal, že by hazardní hra mohla přinést rodině blahobyt a bohatství?
9. Půjčoval si peníze, aby s nimi hrál nebo zaplatil dluhy z hazardní hry?
10. Utrpěla jeho pověst kvůli hazardní hře až do té míry, že se dopustil nezákonného jednání, aby financoval hazardní hru?
11. Dostala jste se někdy do situace, že jste musela ukrývat peníze na domácnost, protože jinak by zbytek rodiny neměl co jíst a co na sebe?
12. Prohledáváte jeho oblečení nebo náprsní tašku, když je k tomu příležitost, nebo jinak pátráte po tom, co dělá?
13. Schovává partner peníze?
14. Pozorovala jste u hráče povahové změny v souvislosti s tím, jak se zvyšuje jeho hraní?
15. Lže partner opakovaně, aby zakryl nebo popřel hazardní hru?
16. Vyvolává ve vás partner pocit viny, aby na vás přenesl zodpovědnost za své hazardní hraní?
17. Snažíte se předvídat partnerovy nálady nebo přebírat vládu nad jeho životem?
18. Byl někdy partner rozladěný a depresivní kvůli hazardní hře, někdy až na hranici sebevraždy?
19. Přivedlo vás někdy jeho hazardní hraní až k tomu, že jste vyhrožovala rozvodem?
20. Máte pocit, že váš společný život je něco jako noční můra?

Spočítejte kladné odpovědi:

Jestliže jste odpověděla kladně na šest nebo více otázek, žijete patrně s patologickým hráčem.

(Poznámka: dotazník mohou použít i partneři patologických hráček).

Základní doporučení lidem, kteří mají problém s hazardní hrou

- 1. Uvědomujte si problémy, které vám hazardní hra působila a důvody, proč je překonat.**
- 2. Vyhýbejte se volným finančním prostředkům, nenoste u sebe mnoho peněz.** Výplatu si nechávejte posílat na bankovní účet, který bude vázán dvěma podpisy (např. vaším a vaší manželky). Větší platby provádějte zásadně bezhotovostně (z účtu na účet).
- 3. Vyhýbejte se hernám a restauracím, kasinům a všem formám hazardní hry.** Uvědomte si, co vám pomáhá problém s hazardní hrou překonat, a co představuje nebezpečí (např. sázky, loterie, některé televizní reklamy).
- 4. Vyhýbejte se alkoholu a drogám, jsou pro vás nebezpečnější než pro jiné lidi.** I jedno nebo dvě piva oslabí schopnost se ovládat ve vztahu k hazardní hře. Střízlivým se od hazardních her abstinuje lépe.
- 5. Naučte se zvládat touhu po hazardní hře (bažení, craving).**
- 6. Opatřete si další informace o svém problému a o tom, jak ho překonávat.**
- 7. Splácení dluhů by se mělo dít plánovitě, nejlépe v následujících krocích:**
 - spočítejte měsíční výdaje pro sebe a rodinu a přidejte malou rezervu;
 - spočítejte své měsíční příjmy;
 - udělejte seznam věřitelů podle naléhavosti splátek. Nejnaléhavější jsou dluhy, pro něž hrozí soudní stíhání;
 - od svých příjmů odečtěte nutné výdaje. Vyjde vám, kolik peněz můžete použít ke splácení dluhů;
 - udělejte rozpis splácení dluhů;
 - o tom, kdy mohou věřitelé očekávat splátky, je informujte. Nedejte se věřiteli vydírat, pokud vám vyhrožují násilím, obraťte se na policii.

- 8. Recidiva návykového chování není žádná tragédie, ale připomenutí, že byste měl svůj problém začít brát vážněji a jeho překonání věnovat větší úsilí.** Recidivu co nejrychleji zastavte, ať už sám, nebo za pomoci jiných lidí.
- 9. Najděte si nové dobré zájmy a záliby nebo se vraťte k dobrým, bezpečným, zájmům z dřívější doby.** Patří sem také přestat se stýkat s lidmi, kteří často navštěvují hostince a herny, a najít si bezpečnější přátele.
- 10. Každá práce není pro člověka, který má problémy s hazardní hrou, vhodná.**
Nedoporučují se zaměstnání spojená s hazardní hrou (číšníci, obsluhy automatů), třísměnný provoz, manipulace s penězi, možnost nepředvídatelných příjmů, stres a dlouhodobé přepracování. Osvědčují se klidnější zaměstnání s pravidelnou pracovní dobou a pravidelným příjmem poukazovaným na bankovní konto. Pracovní stres může pomoci vyrovnat nějaká relaxační technika, jóga nebo jiná forma aktivního odpočinku, dostatek spánku a pravidelná a zdravá strava.
- 11. Stejně nebezpečné, jako přepracování může být i nuda a nečinnost.** I když právě nemáte práci, pečlivě si organizujte čas a plánujte si bezpečné aktivity.
- 12. Nečekejte, že vám rodina začne okamžitě věřit a mějte trpělivost.** Kdyby rodinné problémy pokračovaly příliš dlouho poté, co jste přestal hrát, obraťte se na poradnu pro rodinu a manželství a mezilidské vztahy nebo zařízení, kde se ambulantně léčíte.
- 13. Pěstujte nadhled a rozvíjejte smysl pro humor.** Po svých zkušenostech byste se měl umět fantazii o velké výhře vysmát.
- 14. Naučte se vážit sebe sama a uvědomujte si své dobré vlastnosti a silné stránky.**
- 15. V krizi, při sebevražedných myšlenkách apod. volejte svému terapeutovi, na linku důvěry či se obraťte na centrum krizové intervence.**
- 16. Dlouhodobě, to znamená řádově roky, spolupracujte s lékaři, psychology, ambulantní skupinou nebo jinými lidmi, kterým důvěřujete.**

Základní doporučení příbuzným patologických hráčů

- 1. Myslete na sebe.** Jste v obtížné situaci a kdybyste se zhroutili i vy, poškodilo by to rodinu ještě více. Myslete na své tělesné a duševní zdraví a dělejte něco pro jeho udržování. Často pomáhá cvičení, relaxace, jóga a odpočinek.
- 2. Vyhýbejte se alkoholu a jiným návykovým látkám.** V obtížných životních situacích jsou obzvláště škodlivé.
- 3. Vyhýbejte se jakékoliv formě hazardní hry,** i kdyby partner chtěl, abyste to zkusili.
- 4. Oddělte své finance,** aby vás finanční krize příbuzného nezasahovaly tak citelně.
- 5. Udržujte a rozvíjejte dobré vztahy v širší rodině i mimo rodinu.** Dobrá komunikace v rodině a s okolím usnadní společný postup vůči patologickému hráči a chrání vaše duševní zdraví.
- 6. Tvrdá láska.** I když patologičtí hráči působí svým rodinám velké problémy, je vhodné a možné jim dávat najevo, že vám na nich záleží a že je máte rádi. Zároveň ale vyžadujte změnu chování. To může znamenat léčbu, posílání výplaty na váš bankovní účet a to, že hráč přestane chodit do rizikových prostředí.
- 7. V případě krize** (např. vyhrožování sebevraždou), vyhledejte odbornou pomoc, i když to patologický hráč odmítá. Odbornou pomoc potřebují nejen patologičtí hráči, ale často i jejich blízcí, protože jejich život je spojený se spoustou problémů a velkým utrpením.
- 8. Pomáhejte vytvářet zdravý způsob života rodiny** a dávejte přednost prostředím, kde není hazardní hra dostupná.
- 9. Před následky problémů s hazardní hrou v rodině chraňte nedospělé děti.**

Nebezpečné iluze

- časté a nebezpečné iluze, které živí plamen hráčské náruživosti:

1. Iluze o rychlém zbohatnutí. Jestliže jste chorobný hráč, nemáte šanci hrou zbohatnout. Není pro vás nic nebezpečnějšího, nežli výhra. Každá výhra totiž chorobné hráčství zhoršuje. Je zhruba tím, co infekce pro otevřenou ránu. Po velkých výhrách přicházejí ještě větší prohry. Kdo se chce mít dobře, ať rozvíjí svůj talent, dovednosti a schopnosti. Ať přemýšlí o tom, čím by mohl být druhým lidem a společnosti prospěšný.

2. Iluze o zajímavosti hry. Označovat počínání chorobného hráče za zábavu je naprostý omyl a nepochopení. Je to tvrdá, nevděčná, nesmyslná, namáhavá a jednotvárná práce, kterou lopotně a bez odměny naplňuje více než jeden pracovní úvazek. Kdo chce žít skutečně zajímavě, měl by mít kvalitní zájmy a záliby, zajímat se o kulturu, setkávat se s lidmi, od nichž se může něčemu naučit.

3. Iluze o tom, že chorobný hráč mohl někdy vyhrát nazpět ztracené peníze. I kdyby tato nepravděpodobná možnost nastala, víme, že by se tím jen posílilo chorobné hráčství. Náhodná výhra by připravila půdu pro další prohry a zbytečné utrpení.

4. Iluze o tom, že hrou se dá uniknout před neřešenými osobními, rodinnými, citovými nebo pracovními problémy. Nedá. Neřešený problém v době hraní nemizí, ale většinou narůstá a hra k tomu přispívá. Probuzení ze světa fantazií přijde dříve nebo později tak jako tak. Ovšem čím dále do něj člověk zabředl, tím bolestivější bude návrat do reality. Probud'te se raději hned teď.

ABSTRAKT

ŠPRINCLOVÁ, S. *Problematika patologického hráčství*. České Budějovice 2006. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce Mgr. Bohumila Vančurová.

Klíčové pojmy: patologické hráčství, gamblerství, bažení / craving, prevence, léčba, recidiva, závislost, svépomocné organizace / Anonymní hráči

Práce se zabývá problematikou patologického hráčství. Cílem této bakalářské práce bylo popsat problematiku patologického hráčství, příčiny vzniku a stádia vývoje této poruchy, jejích důsledků pro nejen hráče ale i jeho rodinu, seznámit s možnostmi léčby.

Cílem nebylo, aby tato práce byla brána jako svépomocná příručka pro lidi, kteří s hráčstvím sami bojují, práci s těmito lidmi bych nechala na odbornících, spíše bych byla ráda, kdyby byla využívána těmi, kteří do této problematiky nejsou „zasvěceni“.

Práce je teoretického charakteru, rozdělena do kapitol, které na sebe posloupně obsahově navazují.

ABSTRACT

ŠPRINCLOVÁ, S. **Problem of pathological gambling.** České Budějovice, 2006

Key words: pathological gambling, craving, prevention, treatment, relapse, addiction, co-operative organizations, anonymous players

My bachelor diploma work is dedicated to the problem of pathological gambling. The goal of my work is to describe a problem of pathological gambling, causes of this dependence, stages of this disorder and consequences of gamblers' addiction that affects not only gamblers themselves but also their families, and options of their treatment.

The goal of my work should not be seen as self-helping instruction brochure for people, who keep fighting with their addiction on their own. Working with those people who are not initiated into this problem itself.

My work is theoretical, divided into chapters in consequential and contentual order.